

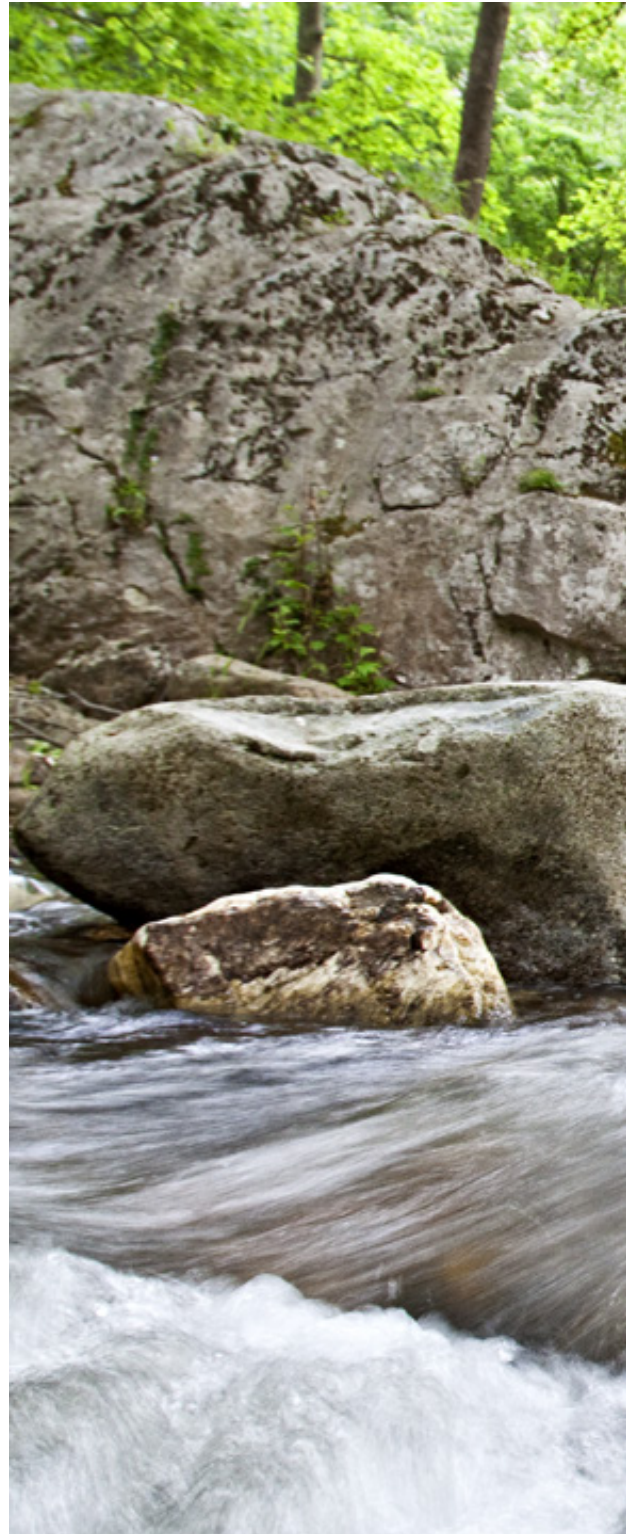
ΣΕΡΡΕΣ: ΦΑΡΑΓΓΙ ΠΕΤΡΙΝΩΝ ΓΕΦΥΡΙΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ.
ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Πολλοί και σημαντικοί λόγοι μας παρακίνησαν να ξαναπάμε στην Άνω Βροντού Σερρών. Ήταν πρώτα ο ίδιος ο τόπος, ορεινός, κατάφυτος και απόμακρος, στις εσχατιές των βορείων συνόρων μας με την Βουλγαρία. Ο τόπος δεν είναι πέρασμα, είναι προορισμός.

Εδώ τερματίζει η ασφαλτος, αρχίζουν οι δασικοί δρόμοι, τα μονοπάτια και τα βουνά, το **Μενοίκιο** και ο **Όρβηλος** (η ανάβαση στην κορυφή του Όρβηλου περιγράφεται στο ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 73, ΙΑΝ-ΦΕΒ 2010). Είναι περιβάλλον ιδανικό για αναχωρητές -έστω και πρόσκαιρους- της πόλης, για φυσιολάτρες, πεζοπόρους και ορειβάτες, αυθεντικούς περιηγητές. Μαζί με τον τόπο είναι κι οι άνθρωποι, η φιλοξενία κι η ανεπιτήδευτη ζεστασιά τους, τόσο στον μοναδικό ξενώνα καταφύγιο όσο και στα ταβερνάκια του χωριού. Νά όμως, που ένας ακόμη λόγος μας παρακίνησε να επιστρέψουμε στον τόπο.

Ήταν το εξαιρετο βιβλίο του **Θανάση Τιλκίδη**, τα «ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ». Και, επιπρόσθετα, η διαβεβαίωση του **Κώστα Κουκουρή** (Ph.D. κοινωνιολόγος του Αθλητισμού, Διδάσκων στο ΤΕΦΑΑ Σερρών του Α.Π.Θ.) ότι θα περπατούσε μαζί μας σε μια παλιά, ξεχασμέ-

νη στράτα με οχτώ πέτρινα γεφύρια! Μια στράτα, που σε αλλοτινούς καιρούς, οδηγούσε χωρικούς και αγωγιάτες απ' τα υψίπεδα της Άνω Βροντούς, ως το περίφημο βυζαντινό Μοναστήρι του **Τιμίου Προδρόμου** και την πόλη των Σερρών.

Από τις Σέρρες στην αφετηρία του φαραγγιού.

Διασχίζοντας την πόλη των Σερρών, συ-

ναντάμε στην ανατολική της έξοδο φωτεινούς σηματοδότες και το οδικό δίκτυο προς την Δράμα. Μερικές εκατοντάδες μέτρα μετά, βρίσκουμε στα βόρεια του δρόμου (αριστερά) την πινακίδα προς την **Άνω Βροντού**. Αρχίζει μια από τις πιο ερημικές, τις πιο ασύχναστες ορεινές διαδρομές. Οι κλίσεις πού και πού είναι έντονες και υπάρχουν αρκετές στροφές. Στα βόρεια ορθώνεται ο **Λαϊλιάς** με την μυτερή κορυφή του **Προφτηλιά**, ενώ ανατολικό-

Ἄ Η σήμανση του μονοπατιού στο φαράγγι της Άνω Βροντούς είναι ποικίλη: αποτελείται από τενεκεδάκια, παλιές πλαστικές κορδέλλες και κόκκινη μπογιά. Σε ορισμένα στρατηγικά σημεία έχει καταστραφεί ή είναι ελλειπής. Εκεί φροντίζει να την αποκαθιστά ο Κώστας Κουκουρής.

τερα δεσπόζει ο όγκος του Μενοίκιου, με τις πυκνοδασωμένες πλαγιές αλλά την ολότελα απογυμνωμένη και μακρότατη κορυφογραμμή.

18 σχεδόν χιλιόμετρα από την έξοδο των Σερρών βρίσκουμε στ' αριστερά του δρόμου μια χωμάτινη διακλάδωση και την πινακίδα «ΚΑΦΕ-ΤΑΒΕΡΝΑ ΑΡΤΕΜΙΣ». Εδώ συναντάμε τον Κώστα Κουκουρή, που έχει για συντροφιά του τον **Νίκο Πετρούδη**, επί πολλές δεκαετίες ιδεολόγο φυσιολά-

τρη και ορειβάτη. Σκεπασμένος από σύννεφα και πολύ απειλητικός είναι πάνω απ' τα κεφάλια μας ο ουρανός των Σερρών. Το εγχείρημα, ωστόσο, δεν παίρνει αναβολή. Αφήνουμε στο πλάτωμα τα αυτοκίνητα και για ένα 5λεπτο βαδίζουμε στην άσφαλτο, με κατεύθυνση προς Α. Βροντού.

12:00'. Σε υψόμ. **925μ.** βρίσκουμε χωματόδρομο που κατηφορίζει από την άσφαλτο, με κατεύθυνση Α-ΝΑ προς Μενοίκιο. Καμιά σήμανση δεν υπάρχει, ενδεικτική

Α Σε πολλά σημεία το μονοπάτι περνάει μέσα από βλάστηση πυκνή.

της αφετηρίας προς το φαράγγι. Μόνον κίτρινη σιδερένια πινακίδα που αναγράφει «ΕΚΓΥΜΝΑΣΗ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΩΝ ΣΚΥΛΩΝ». Η πλαγιά είναι καλυμμένη με χαμηλό χορτάρι. Λίγο μακρύτερα ανηφορίζει ένα μικρό κοπάδι προβάτων. Τα τσομπανόσκυλα που το συνοδεύουν μας γαυγίζουν μερικές φορές ανόρεχτα, για λόγους δεοντολογίας.

12:05'. Πάνω σε κορμό δέντρου βρίσκουμε το πρώτο σημάδι, ένα στρόγγυλο τενεκεδάκι. Λοξεύουμε αριστερά από τον χωματόδρομο και συναντάμε το μονοπάτι, βατό και ευκρινές, μέσα σε αμιγές δάσος γάβρων. Ο Κώστας και ο Νίκος συμπληρώνουν τη σήμανση με στρόγγυλα τενεκεδάκια και κόκκινες κορδέλλες. Λίγα λεπτά αργότερα η βλάστηση των γάβρων εμπλουτίζεται με την συμμετοχή κέδρων, πουρναριών και βαλανιδιών. Στον κορμό μιας τέτοιας αιωνόβιας βαλανιδιάς ο Κώστας τοποθετεί ένα ακόμη τενεκεδάκι. Σ' ένα μικρό λιβάδι εμφανίζονται οι πρώτες μωβ ορχιδέες. Η συννεφιά είναι μόνιμη, αρχίζει

να φυσάει δυνατά.

12:20'. Ακούγεται για πρώτη φορά ο ήχος του νερού στην -αθέατη ακόμα- κοίτη της ρεματιάς. Κατηφορίζει απότομα για λίγο το μονοπάτι, δύσβατο αρκετά και κατάσπαρτο από πέτρες.

Διασχίζοντας το φαράγγι.

12:30'. Αποκαλύπτεται η κοίτη του ρέματος, με πολύ έντονη ροή νερού. Τον μεγαλύτερο θόρυβο προκαλεί ένας μικρός αλλά ολοζώντανος καταρράκτης. Σύμφωνα με το σχετικό σκαρίφημα στα «ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ» του Τιλκίδη, βρισκόμαστε στο σημείο συμβολής δυο ρεμάτων, του «**Διαβολορέματος**» και του «**Προδρόμου**», που στη συνέχεια κατηφορίζουν με κοινή πορεία στο φαράγγι. Είμαστε λίγο βορειότερα της περιοχής «**Ουζουντζά**» και ήδη τα πόδια μας βαδίζουν πάνω στο στενό κατάστρωμα του **πρώτου γεφυριού**. Είναι το «**Διαβολογέφυρο**», μετάφραση της παλιάς τούρκι-

Ά Άνθη λαδανιάς, συνηθισμένα μωβ αλλά και σπάνια κίτρινα

κης ονομασίας **«Σεϊτάν Κιουπρεσί»**. Εξαιρετικά δύσκολο είναι στην φωτογράφισή του το γεφύρι, όχι τόσο εξαιτίας της πυκνής βλάστησης όσο κυρίως για τα απόκρημνα και δυσπρόσιτα πρανή. Αναφέρει σχετικά στο βιβλίο του ο Τιγκίδης: «Είναι κτισμένο ανάμεσα σε δυο ψηλούς απότομους βράχους, ύψους τουλάχιστον 16 μέτρων, που τους ενώνει το γεφύρι. Πρόκειται για ένα αρχιτεκτονικό θαύμα, αν και μέχρι σήμερα δεν κατάφεραν να εξηγήσουν πώς κατασκευάστηκε, αφού τα πρανή των δυο βράχων στους οποίους θεμελιώθηκε, είναι εντελώς κατακόρυφα. Δυστυχώς, για το μικρό αυτό αριστούργημα δεν υπάρχουν στοιχεία για το πότε και ποιος το κατασκεύασε, αφού δεν βρέθηκε εντοιχισμένη επιγραφή, ούτε υπάρχει σχετική κατα-

γραφή στον κώδικα της Μονής. Εικάζω ότι το κατασκεύασαν τεχνίτες από την Άνω Βροντού, αφού όλα τα σπίτια του παλιού χωριού, που καταστράφηκε το 1913, ήταν από πέτρα. Το ότι υπήρχαν καλοί τεχνίτες στην Άνω Βροντού εκείνη την εποχή, αποδεικνύεται από τις ωραίες καμάρες που σώζονται μέχρι σήμερα στην είσοδο της παλιάς εκκλησίας, που κήκε κι αυτή το 1913» (περιγραφή της εκκλησίας της Παναγίας και σχετική φωτογραφία δημοσιεύονται στο άρθρο για την Άνω Βροντού, τεύχος 66, ΝΟΕ-ΔΕΚ. 2008). Μετά το Διαβολογέφυρο το μονοπάτι γίνεται ηπιότερο, περνάει δεξιά από την κοίτη του ρέματος του Προδρόμου, που πιο κάτω συναντάει το Διαβολόρεμα. Ωραία πλατάνια και ήσυχη ροή, τόπος πολύ ειδυλλιακός.

ΤΟ «Διαβολογέφυρο»

Το γεφύρι είναι μονότοξο με άνοιγμα καμάρας περίπου 3μ., μήκος 7μ., πλάτος 1.50 και ύψος μέχρι την κοίτη του ποταμού 16μ.

Το ύψος της καμάρας φθάνει περίπου τα 1.30μ., ενώ τα ακρόβαθρα, που στην κυριολεξία κρέμονται στα απότομα πρανή, φθάνουν τα 3μ. ύψος.

Ἄ Δίπλα: Ο Νίκος Πετρούδης, καθώς διασχίζει την μικρή καμάρα του πρώτου γεφυριού, του «Διαβολογέφυρου».

Ά Λίγο δροσερό νερό από το ρέμα απομακρύνει,
έστω και προσωρινά, τη ζέστη και τον ιδρώτα.

Το μικρό γεφύρι στην περιοχή του Ουζουντζά

Είναι μονότοξο, με άνοιγμα καμάρας 4.30μ. και συνολικό μήκος 9.50, από τα οποία τα 5 είναι πτερυγότοιχος που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του γεφυριού. Το πλάτος του είναι 2.40μ. και το ύψος 2.90. Τον παλιό καιρό το ποτάμι περνούσε κάτω απ' το γεφύρι αλλά μετά από μια διευθέτηση του ρου άλλαξε κατεύθυνση. Οι θολίτες του είναι από σχιστόλιθους της περιοχής. («Θολίτες» ή «καμαρολίθια» είναι οι καλολαξευμένες πέτρες που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του τόξου).

Αμέσως μετά συναντάμε ανηφοράκι και χωράφι με ξερολιθιές. Βαδίζουμε κατά μήκος της άκρης του χωραφίου με κατεύθυνση **N-ΝΔ 200**. Η σήμανση είναι ασαφής, οι φίλοι μας την συμπληρώνουν.

Ξαναβγαίνουμε δίπλα στο ρέμα. Ωραία πλατάνια, φουντουκιές αλλά και μεγάλες οξυές σε υψόμετρο μόλις 680 μέτρων. Η κοίτη φαρδαίνει, γίνεται αμμουδερή, με μικρές λιμνούλες.

Μπαίνουμε σε λιβάδι με πανύψηλα χόρτα και τσουκνίδες, που φτάνουν πάνω από την μέση μας. Ειν' ένα συμπαγές πράσινο, κανένα ίχνος διάσχισης δεν υπάρχει ανάμεσα στα χόρτα. Ποιος ξέρει πότε για τελευταία φορά πέρασε άνθρωπος ή ζώο από δω.

Φτάνουμε σε βοσκοτόπι με χαμπλά χόρτα και αναρίθμητες ορχιδέες τριών ειδών. Είναι κυριολεκτικά αμέτρητες, συντροφεύουν τα βήματά μας σε μεγάλη απόσταση. Αρχίζει πλατανόδασος με εντυπωσιακά αιωνό-

βια πλατάνια και σκλήθρα ανάμεσά τους. **13:30'**. Ένα πανέμορφο γεφυράκι, το δεύτερο, εμφανίζεται ανάμεσα στα πλατάνια. Κοντά στο γεφυράκι ανακαλύπτει ο Κώστας μια πανέμορφη φωλιά πουλιού. Είναι προφυλαγμένη ανάμεσα σε πέτρες και περιέχει πέντε μικροσκοπικά αυγά.

100 περίπου μέτρα μετά συναντάμε το μικρό φυλάκιο και το φράγμα που έκτισε ο Σερραϊός επιχειρηματίας **Κ. Νάσιουτζικ** το 1928. Ένα τμήμα του νερού του ποταμού διοχετεύεται μέσω ενός μεγάλου τσι-

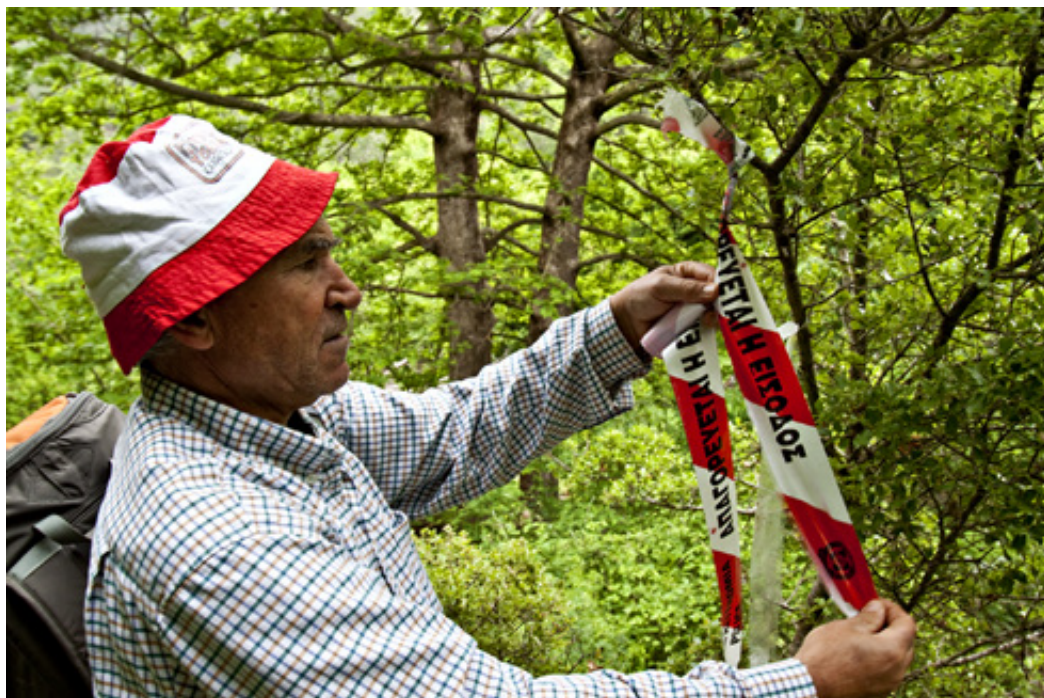
Το μεγάλο γεφύρι στην **περιοχή Ουζουντζά**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τιλικίδη έχει άνοιγμα καμάρας 8 μέτρα και συνολικό μήκος 21 μ. Το πλάτος του είναι 2.80 και το ύψος 5.30μ. Αξιόσημο είναι ότι το «κλειδί», η πέτρα δηλαδή που ασφαλίζει την καμάρα, δεν έχει σχήμα σφήνας αλλά είναι στρογγυλό, κάτι που συναντάμε πρώτη φορά σε κατασκευή πέτρινου γεφυριού. Οι θολίτες του είναι πελεκητές πέτρες από γρανίτη και ασβεστόλιθο της περιοχής. Είναι το μοναδικό οξυκόρυφο στην περιοχή. Οξυκόρυφα χαρακτηρίζονται τα γεφύρια, που το τόξο τους δεν είναι πλήρως ημικυκλικό. Έχει μυτερή απόληξη στο κλειδί και είναι δείγμα ισλαμικής αρχιτεκτονικής.

Ἄ **Απέναντι:** στην αρχική της χρήση «απαγόρευε την είσοδο», στα χέρια του **Πετρούδη** όμως η **κορδέλλα** βοηθάει την είσοδο στο φαράγγι.

μεντένιου αυλακιού σε στόμιο φυσικής σύρραγας, που υπάρχει κάτω από την κοίτη του ποταμού. Το νερό απ' αυτή την καταβόθρα βγαίνει 700μ. πριν από τη Μονή Τιμίου Προδρόμου. Εκεί ο Νάσιουτζικ κατασκεύασε μια μεγάλη δεξαμενή, για να παράγεται από το νερό της ηλεκτρικό ρεύμα. Η μονάδα, ως εφεδρική, χρησιμοποιείται και σήμερα από τη ΔΕΗ, με ισχύ 500kw. Ήδη μπροστά μας ορθώνεται το **τρίτο γεφύρι**, μονότοξο κι αυτό αλλά με εντυπωσιακό οξυκόρυφο σχήμα. **Οξυκόρυφο** είναι το τόξο, όταν δεν είναι ημικυκλικό αλλά έχει μυτερή απόληξη στο «κλειδί», δείγμα ισλαμικής αρχιτεκτονικής. Στην ΝΔ του πλευρά υπήρχε εντοιχισμένη πλάκα που αφαιρέθηκε. Διασώθηκε όμως το μονόγραμμα της Μονής, που είναι κατασκευασμένο από κεραμικό υλικό. Ο Ν. Νικολάου που επισκέφθηκε το γεφύρι το 1982 είδε στην τετράγωνη μαρμάρινη πλάκα την χρονολογία κατασκευής **1874**. **14:00'**. Διασχίζουμε το γεφύρι και περνάμε στην δεξιά (δυτική) όχθη του ποταμού. Η πυκνότητα της βλάστησης είναι εκ-

πληκτική. Ο τόπος είναι απόλυτα μοναχικός, παρθένος, απαράμιλλης ομορφιάς. Ξεφεύγει το μονοπάτι από το ρέμα, ανηφορίζει στην κατάφυτη πλαγιά. Εδώ μας βρίσκει η βροχή. Δεν μας αιφνιδιάζει, την περιμέναμε από ώρες. Είναι σιγανή και μονότονη, σχεδόν φθινοπωρινή. Φοράμε αδιάβροχα και κουκούλες, αποδεχόμαστε στωικά την νέα πραγματικότητα και επικεντρώνουμε την προσοχή μας στο μονοπάτι. Ένα μονοπάτι που είναι χαραγμένο στην βάση μιας απότομης πλαγιάς και είναι κατάσπαρτο από μεγάλες πέτρες και πλάκες, που έχουν γίνει με τη βροχή πολύ ολισθηρές. Ένα δεύτερο πρόβλημα προέρχεται απ' τα πυκνά κλαδιά των πουρναριών, που με τα χρόνια έχουν καταλάβει το μεγαλύτερο τμήμα στο μονοπάτι. Είμαστε υποχρεωμένοι να παραμερίζουμε διαρκώς με τα χέρια μας τα κλαδιά, κάτι που δεν είναι ιδιαίτερα ευχάριστο με τις συνθήκες του ολισθηρού εδάφους και της αδιάκοπης βροχής. Μια ολόκληρη ώρα διαρκεί η διάσχιση αυτής της δύσβατης πλαγιάς. Ξαφνικά το τείχος της βλάστησης αραιώνει, προβάλλει

Το γεφύρι βόρεια του χωριού Λάικκος

Το άνοιγμα του τόξου είναι 5 μέτρα, το μήκος 15.50, το πλάτος 2 και το ύψος 5.80μ. Οι θολίτες είναι από σχιστόλιθους της περιοχής, ενώ δεν υπάρχουν ίχνη για την ύπαρξη εντοιχισμένης πλάκας στο γεφύρι.

ένα λουλουδιασμένο ξέφωτο με θαυμάσια θέα στη χαράδρα και στον όγκο του Μενόικου. Κατηφορίζουμε κάθετα την χορταρισμένη πλαγιά, με σήμανση που δεν είναι ιδιαίτερα εμφανής. Πολύ γρήγορα συναντάμε μονοπάτι στενό, ομαλό και αμμουδερό, πολύ ευχάριστο μετά το κακοτράχαλο μονοπάτι των πουργαριών. Κατευθυνόμαστε βόρεια και, σ' ένα τρίλεπτο, συναντάμε το **τέταρτο γεφυράκι**. Ο Τιλκίδης το θεωρεί από τα ομορφότερα μικρά πέτρινα γεφυύρια. Βρίσκεται δυόμισι περίπου χιλιόμετρα βόρεια του χωριού **Λάκκος** και παλιότερα εξυπηρετούσε τους κατοίκους να περάσουν απέναντι, όπου είχαν χωράφια και βοσκοτόπια. Το υψόμετρο εδώ είναι **560μ**. Στην Δ πλαγιά, πάνω από τη ζούγκλα που μόλις διασχίσαμε, ορθώνονται συγκροτήματα βράχων πολύ εντυπωσιακά. Ένας μικρός καταρράκτης ρέει με ολοκάθαρο νερό. Είναι ωραίος τόπος αλλά τόσο άγνωστος και απόκρυφος, έξω από τις συνηθισμένες περιπατητικές διαδρομές. Επιστρέφουμε απ' το γεφυύρι και ξαναπαίρ-

νουμε κατεύθυνση προς τα νότια. Το μονοπάτι εξελίσσεται σε στενό χωματόδρομο. Εμφανίζονται αρκετές αγελάδες κι ένα πρόχειρο καλυβάκι τσομπάνων.

16:15' Φτάνουμε μπροστά στην μεγάλη εκκλησία του ερειπωμένου χωριού Λάκκος, σε υψόμετρο **450** μέτρων. Πανύψηλα κυπαρίσσια ορθώνονται στον αύλειο χώρο της εκκλησίας, ενώ ολάνθιστα είναι και τα μεγάλα ελιόδεντρα. Οι τοίχοι είναι πέτρινοι και χοντροί, το εσωτερικό της εκκλησίας όμως είναι απογοητευτικό, μισοερειπωμένο και συλημένο. Σαν να πέρασαν ορδές βαρβάρων που λεπλάτψαν τα πάντα. Ακόμα και το πλακόστρωτο δάπεδο είναι ανασκαμμένο από επίδοξους κυνηγούς θησαυρών. Αν είναι δυνατόν! Μόνον μια μεγάλη, φθαρμένη τοιχογραφία έχει απομείνει στον βόρειο τοίχο καθώς και η Πλατυτέρα στο ιερό. Η συνολική όψη της εκκλησίας είναι θλιβερή. Εξίσου θλιβερό είναι και το άστεγο οστεοφυλάκιο, πίσω από την κόγχη του ιερού. Κανένα ολοκληρωμένο σπίτι δεν έχει απομείνει στο ακατοίκητο χωριό, πα-

Απέναντι: στον έρημο οικισμό Λάκκος το εσωτερικό της εκκλησίας είναι άγρια συλημένο. Κάτω: όμορφο το γεφύρι και ακόμη ωραιότερο το φυσικό περιβάλλον βόρεια του χωριού Λάκκος.

ντού ερειπωμένοι τοίχοι και λιθωσσοροί. Ο τόπος μας διώχνει, δεν έχει τίποτε άλλο να μας δώσει.

Στο τελευταίο τμήμα της διαδρομής

Κατηφορίζουμε τον χωματόδρομο πίσω από την εκκλησία και σ' ελάχιστα λεπτά φτάνουμε στο ρέμα. Εδώ μας υποδέχεται το **πέμπτο γεφύρι** με εξαιρετική κατασκευή και διαστάσεις επιβλητικές. Κάποτε υπήρχε εντοιχισμένη πλάκα που αποκολλήθηκε, στον κώδικα της Μονής όμως έχει διασωθεί το περιεχόμενό της καθώς και η χρονολογία **1863**. Οι θολίτες είναι από πελεκητές πέτρες ασβεστόλιθου, ενώ ο διάδρομος ανάβασης είναι καλύτερι από λευκές πέτρες μαρμάρου και γρανίτη, που αφθονούν στην κοίτη του ποταμού. Η ασπίδα του γεφυριού είναι σοβαντισμένη με μεγάλη ποσότητα ασβεστοκονιάματος. Το νοτιοδυτικό βάθρο, ωστόσο, έχει διαβρωθεί επικίνδυνα και χρειάζεται επειγόντως επισκευή. Μερικές δεκάδες μέτρα πάνω απ' το γεφύρι, δίπλα στην κοίτη του ποταμού, υπάρχει πετρόχτιστη βρύση, παραδόξως όμως

Το γεφύρι του χωριού Λάκκος (επάνω)

Ο Τιλκίδης μας δίνει λεπτομερή στοιχεία της όλης κατασκευής. Είναι το γεφύρι με το μεγαλύτερο άνοιγμα καμάρας -10.50 μέτρα- από όλα τα πέτρινα γεφύρια που υπάρχουν στο φαράγγι με το ποτάμι της Βροντούς. Το μήκος του είναι 21μ. και το πλάτος του 2.90. Από το συνολικό ύψος των 6 μέτρων τα 5 είναι η καμάρα και ακολουθεί 1 μέτρο τοικοποιία μέχρι το κατάστρωμα του γεφυριού.

Το γεφύρι κάτω από την εκ- κλησία του χωριού Λάκκος (απέναντι)

Είναι δίτοξο, με την ΝΔ καμάρα να έχει άνοιγμα 6 μέτρων, ενώ η ΒΔ είναι πολύ μικρότερη με άνοιγμα 1.20μ. Το συνολικό μήκος είναι 14 μέτρα και το πλάτος 1.80.

Ά Ειν' ένα συνηθισμένο φυτό του φαραγγιού, σε μεγάλους αριθμούς, με τις δροσοσταλίδες όμως της βροχής αποκτά μια ομορφιά εξωτική. Απέναντι: Γιγάντιο πλατάνι με εντυπωσιακές ρίζες και κορμό. Η βρύση από κάτω δεν τρέχει ούτε σταγόνα, πίσω από το πλατάνι όμως αναβλύζει μέσα από τη γη άφθονο νερό.

από το λάστιχο δεν τρέχει ούτε σταγόνα νερού. Μερικά μέτρα πιο πάνω, κοντά στον κορμό αιωνόβιου πλατανιού, ανακαλύπτουμε πηγή που αναβλύζει ανάμεσα απ' τις πέτρες και μας ξεδιψάει με υπέροχο νερό. Συνεχίζουμε για μερικά λεπτά στην αριστερή όχθη του ρέματος, σε ήπιο μονοπάτι. Ήδη προβάλλει το **έκτο γεφύρι** μέσα σε ζούγκλα από πλα-

τάνια και μια πελώρια συκιά. Δεν υπάρχουν ίχνη εντοιχισμένης πλάκας που θα μας ενημέρωνε για τους χορηγούς και την χρονολογία κατασκευής. Οι θολίτες είναι από πελεκητούς σχιστόλιθους και άλλες πέτρες από την γύρω περιοχή. Απομακρυνόμαστε από το ρέμα, ανηφορίζουμε για ένα 10λεπτο πετρώδες μονοπάτι και σε μια διακλάδωση συνεχί-

ζουμε δεξιά. Η σήμανση δεν είναι ιδιαίτερα σαφής. Κακοτράχαλο το μονοπάτι, κατηφορίζει και πάλι στο ρέμα. Για μερικά λεπτά ισορροπούμε πάνω στις βρεγμένες πέτρες. Βαδίζουμε στην αριστερή (ανατολική) όχθη συνεχώς. Η παρουσία του νερού δίπλα μας είναι καταλυτική, μια κίνηση αέναη ανάμεσα στις πέτρες κι ένας ήχος βουερός.

17:10'. Φτάνουμε στο **έβδομο γεφύρι**, δίτοξο κι αυτό και πολύ επιβλητικό. Στην τοικοποιία ανάμεσα στις δυο καμάρες, από την κατάντη πλευρά, υπάρχει εντοιχισμένη μαρμάρινη πλάκα με ημερομηνία **2 Ιουνίου 1855**. Πέντε λεπτά αργότερα φτάνουμε στο ξωκκλήσι της **Αγ. Παρασκευής**. Μικρό, ασβεστοχρισμένο και πλακοσκέπαστο,

Το γεφύρι πάνω από την **Αγία Παρασκευή**

Το ΒΔ τόξο έχει άνοιγμα 2.30μ.
και ύψος 5.60, ενώ το ΝΔ είναι μι-
κρότερο, με άνοιγμα 1.10 και ύψος
3.90. Το συνολικό μήκος είναι
13.50 και το πλάτος 2 μέτρα.

με δάπεδο πλακόστρωτο και πηγή νερού που αναβλύζει απ' τα θεμέλια. Θεαματική είναι η συστάδα κυπαρισσιών, ευθυγενή και πανύψηλα, το ένα δίπλα στο άλλο. Ένα μάλιστα απ' αυτά είναι από τα εντυπωσιακότερα κυπαρίσσια που έχω δει ποτέ. Βρέχει δυνατά. Προστατευόμαστε για λίγο κάτω από το γείσο της στέγης του ξωκκλπισιού, η βροχή, ωστόσο, δεν δείχνει να υποχωρεί. Συνεχίζουμε λοιπόν. Άλλωστε το σημείο τερματισμού μας δεν είναι μακριά.

Η Υδατογέφυρα της Πηγής

Μερικά λεπτά μετά την Αγ. Παρασκευή συναντάμε αναπάντεχα δίπλα στο μονοπάτι ένα έργο κολοσσιαίων διαστάσεων, πολύ μεγαλύτερο από οποιοδήποτε πέτρινο γεφύρι των Σερρών. Είναι η Υδατογέφυρα ή **Υδατογέφυρα της Πηγής**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τιρκίδη το μήκος της είναι **81μ.**, το μεγαλύτερο ύψος στο σημείο της μεγάλης καμάρας **11.50**, ενώ το πλάτος **1.35μ.**

Στο κατάστρωμα υπάρχει πέτρινο αυλάκι διαστάσεων 20x20 εκ., που μετέφερε το νερό από την ΝΑ στην ΒΔ πλαγιά της ρεματίας. Δέκα μέτρα από το σημείο όπου αρχίζει η τοικοποιία της ΝΑ πλευράς υπάρχει στο κατάστρωμα ένας πύργος με ύψος 1.50 και πλάτος 1.30μ. Αρχικά δεν μπορούμε ν' αντιληφθούμε τον λόγο της ύπαρξής του, ο Τιρκίδης όμως αναφέρει, ότι χτίστηκε εκεί για λόγους ασφαλείας, για να εμποδίζει δηλαδή την διέλευση ανθρώπων και ζώων πάνω από το στενό και σε τόσο μεγάλο ύψος κατάστρωμα της γέφυρας.

Επάνω από την γέφυρα, και σε απόσταση 90 περίπου μέτρων, βρίσκεται το στόμιο απ' το οποίο βγαίνει το νερό, που ξεκινάει από την φυσική υπόγεια σήραγγα στην περιοχή του Ουζουντζά, που συναντήσαμε πιο πάνω. Στο σημείο εκείνο, και για να εκμεταλλευτούν την υψομετρική διαφορά, κατασκεύασαν την υδρογέφυρα με σκοπό να μεταφέρουν το νερό στην αντικρινή πλευρά της χαράδρας. Από επιγραφή που υπήρχε χαραγμένη

Η υδατογέφυρα της «Πηγής»

Οι υδρογέφυρες ή υδατογέφυρες είναι πέτρινα τοξωτά γεφύρια, με λίθινα ή πύλινα αυλάκια στο κατάστρωμά τους, στα οποία κυλούσε νερό για την ύδρευση μιας πόλης ή την άρδευση μιας περιοχής. Οι πρώτοι που κατασκεύασαν υδραγωγεία πάνω σε γέφυρες, στερεωμένες σε πέτρινα τόξα, ήταν οι Ρωμαίοι, που αργότερα χρησιμοποίησαν για την κατασκευή των τόξων οπτόπλινθο, ψημένα τούβλα δηλαδή. Με τέτοια τούβλα είναι κατασκευασμένο το περίφημο υδραγωγείο με τις κοκκινωπές καμάρες πάνω από τον **Λούρο** ποταμό, που καταλήγει 50 χλμ. μετά στην αρχαία **Νικόπολη της Πρέβεζας**.

Η χρήση των υδατογεφυρών αναπτύχθηκε για να ξεπεραστούν τα φυσικά γεωλογικά εμπόδια και να οδηγηθεί το νερό εκεί όπου υπήρχε ανάγκη. Απαιτούνταν όμως ειδικές τεχνικές, ώστε να εξασφαλίζεται ελαφριά κλίση και συνεχής ροή νερού. Στην εποχή της τουρκοκρατίας οι υδατογέφυρες ονομάζονταν «κιμέρια». (Αθ. Τιλκίδης).

Διάσημη και ιδιαίτερα θεαματική υδατογέφυρα είναι οι διώροφες «**Καμάρες**» στην πόλη της **Καβάλας**, έργο του 16ου αιώνα του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς.

Ά Απέναντι: Το ξωκκλήσι της Αγ. Παρασκευής, ασβεστοχρισμένο και πλακοσκέπαστο, είναι χτισμένο δίπλα σε πυκνή συστάδα κυπαρισσιών.

σε μάρμαρο πληροφορούμαστε την χρονολογία **1755** και τον κτίτορα του έργου **Σπανδωνή Βασματζή**.

Μονή Τιμίου Προδρόμου Τέλος διαδρομής

Τρία λεπτά μετά την Υδατογέφυρα της Πηγής συναντάμε το **όγδοο**, το τελευταίο γεφύρι πριν από τη Μονή, που ήδη διαγράφεται απέναντί μας στην πλαγιά. Το γεφύρι είναι μονότοξο, με άνοιγμα τόξου 3.70 και πλάτος λιθόστρωτου καταστρώματος 3.50μ. Το μήκος είναι 17.50 και το ύψος 5 μέτρα από την κοίτη του ποταμού. Μετά το γεφύρι αρχίζει ανηφορικός τσιμεντόδρομος με έντονη κλίση, που απαιτεί μια τελευταία μικρή προσπάθεια μέχρι την προσέγγιση της Μονής.

18:00'. Έξι ώρες μετά την αναχώρησή μας (με αρκετές στάσεις για φωτογράφιση) φτάνουμε στον αύλειο χώρο της Μονής Τιμίου Προδρόμου, σε υψόμε-

τρο **370** μέτρων.

Κτίσμα του **13^{ου} αιώνα** το μοναστήρι, μας εντυπωσιάζει με την μνημειακή του αρχιτεκτονική. Διαφορώντας για την αδιάκοπη βροχή περιδιαβαίνουμε τους υπαίθριους χώρους με τα πέτρινα γεφυράκια, τους καταρράκτες, την εκπληκτική φυσική βλάστηση του βουνού αλλά και τα περιποιημένα λουλούδια και θάμνους, που βρίσκονται σε κάθε σημείο της Μονής.

Είναι ώρα εσπερινού. Στο καθολικό του 14^{ου} αιώνα ζούμε στιγμές πολύ καταλυτικές. Ύστερα ξεδιψάμε με το κρυστάλλινο νερό που τρέχει με αέναη ροή στην μαρμάρινη βρύση της αυλής.

Ήδη όμως μας περιμένει το αυτοκίνητο για να μας μεταφέρει στο ορμητήριο μας, στον ξενώνα-καταφύγιο της Άνω Βροντούς. Εκεί, στο υψόμετρο των 1100 περίπου μέτρων, το τζάκι στα τέλη του Μάη εξακολουθεί να καίει κούτσουρα οξυάς.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Τιλκίδης Αθ., «ΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ», εκδ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΕΡΡΩΝ, ΣΕΡΡΕΣ 2006

-Γκράσσοσ Γ., «ΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΤΟΞΩΤΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» εκδ. ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ, ΔΕΚ. 2007

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμά ευχαριστούμε τους φυσιολάτρες και ορειβάτες **Νίκο Πετρούδη** και **Κώστα Κουκουρή** για την πολύτιμη συμμετοχή τους στη διάσχιση του φαραγγιού της Άνω Βροντούς.

Ευχαριστούμε επίσης το **Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας** και προσωπικά τον **Γιώργο Γκράσσο** και την **Ματούλα Μακέλη**, όπως και τη **Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών** (www.serrelib.gr) και τον Διευθυντή της, κύριο **Ιωάννη Σαπουντζή**.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / ΔΙΑΜΟΝΗ / ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Πάρκο δραστηριοτήτων / Καταφύγιο - Ξενώνας Άνω Βροντούς.

Τηλ. **23210 - 35375 / 6974 - 700134**

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ: Από Σέρρες: 28 χλμ.

Από Θεσσαλονίκη: 110 χλμ.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Συνιστούμε ιδιαίτερα την προμήθεια του βιβλίου του **Αθανάσιου Τιλκίδη** «ΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ». «Είναι προϊόν μακροχρόνιας έρευνας του συγγραφέα και αποτελεί σημαντική συμβολή στην ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της ιδιαίτερης πατρίδας του» (Γ. ΤΣΟΤΣΟΣ).

Εκδ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΕΡΡΩΝ,
Τηλ. **23210 98.550**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

ΑΦΕΤΗΡΙΑ: ασφαλτόδρομος Σερρών-Άνω Βροντούς, 18.5 περίπου χλμ. από έξοδο Σερρών και μερικές εκ. μέτρα μετά την ταβέρνα «ΑΡΤΕΜΙΣ». Υψόμετρο εκκίνησης: 925μ.

ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ: Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, υψόμ. 370μ.

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ: 555μ.

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: 6 ώρες (στάσεις: 1:30')

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: Ποικίλλει, από εύκολη ως αρκετά δύσκολη, με μονοπάτι άλλοτε ομαλό και επίπεδο και -στις λιγότερες των περιπτώσεων- με κλίσεις και κακοτράχαλο.

ΣΗΜΑΝΣΗ: Γενικά ικανοποιητική.

Κατά τόπους ασαφής.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ: 8 πέτρινα γεφύρια, 1 υδατογέφυρα, υπέροχη ροή νερού, εκπληκτικό και ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον, ερειπωμένο χωριό Λάκκος, ξωκκλήσι Αγ. Παρασκευής, σημαντικότερο και κορυφαίας αρχιτεκτονικής Μοναστήρι Τιμίου Προδρόμου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Το μονοπάτι που διασχίζει το φαράγγι της Α. Βροντούς αποτελεί έναν άγνωστο και απόκρυφο φυσιολατρικό, αρχιτεκτονικό και πολιτιστικό θησαυρό, ανάμεσα στις δυτικές υπώρειες του Μενοικίου όρους και στα Όρη της Βροντούς. Ίσως πουθενά αλλού στην Ελλάδα δεν συναντάει κανείς 8 πέτρινα γεφύρια σε μια διαδρομή.

Απαραίτητα έργα είναι:

- Συμπληρωματική σήμανση, κυρίως στην αφετηρία και σε κάποια σημεία ασαφή.
- Έργα διάνοιξης και κοπής κλαδιών.
- Τοποθέτηση χιλιομετρικών αποστάσεων και ενημερωτικών πινακίδων στα γεφύρια.
- Σε περίπτωση διάσχισης συνιστάται να υπάρχει ντόπιος οδηγός (Πάρκο Δραστηριοτήτων Α. Βροντούς), εκτός αν η συντροφιά αποτελείται από πεπειραμένους πεζοπόρους.

